

Mục tiêu

Sau bài học, sinh viên có thể:

- Cài đặt và sử dụng danh sách liên kết
- Cài đặt và sử dụng ngăn xếp
- Cài đặt và sử dụng hàng đợi
- Liệt kê các thao tác cơ bản trên cây nhị phân tìm kiếm

Nội dung

- Danh sách liên kết
- Ngăn xếp
- Hàng đợi
- · Cây nhị phân tìm kiếm
- Các cấu trúc dữ liệu khác

Nội dung

- Danh sách liên kết
- Ngăn xếp
- Hàng đợi
- · Cây nhị phân tìm kiếm
- Các cấu trúc dữ liệu khác

Danh sách liên kết là gì?

- Là một cấu trúc dữ liệu dạng container chứa các phần tử (còn gọi là nút) được bố trí tuần tự, không liên tiếp
- Trong đó:
 - · Các nút liên kết với nhau bằng con trỏ
 - Head: con trỏ đến nút đầu danh sách
 - · Tail: con trỏ đến nút cuối danh sách
- Phân loại:
 - Danh sách liên kết đơn
 - Danh sách liên kết đôi
 - Danh sách liên kết vòng
 - ...

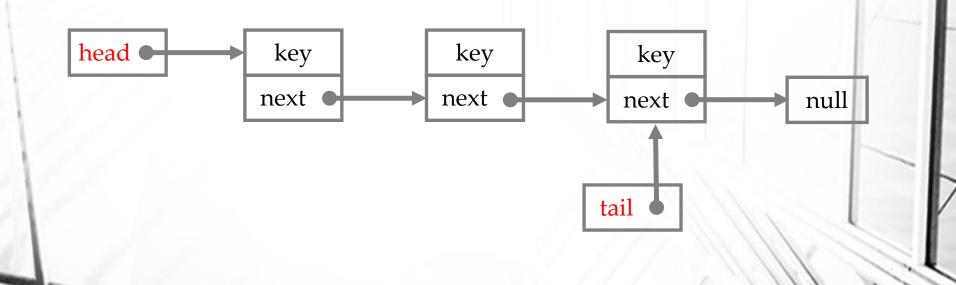
Danh sách liên kết

Danh sách liên kết đơn Danh sách liên kết đôi Danh sách liên kết vòng

Danh sách liên kết

Danh sách liên kết đơn Danh sách liên kết đôi Danh sách liên kết vòng

- Là danh sách liên kết trong đó nút trước liên kết với nút kế tiếp bằng con trỏ
- Mỗi nút gồm 2 trường:
 - Khóa (key) chứa giá trị của nút
 - Con trỏ đến nút kế tiếp

• Nút:

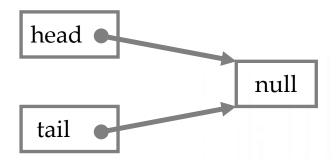
```
struct SNode
{
   int key;
   SNode* pNext;
};
```

Danh sách:

```
struct SList
{
    SNode* pHead;
    SNode* pTail;
};
```

- Các thao tác:
 - Khởi tạo
 - Kiểm tra danh sách rỗng
 - Tạo nút mới
 - Thêm phần tử
 - Xóa phần tử
 - Duyệt danh sách
 - Xóa danh sách
 - Thao tác khác

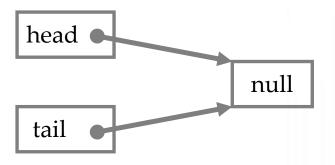
Khởi tạo:


```
void initialize(SList** w_list)
{
    *w_list = new SList;
    (*w_list)->pHead = nullptr;
    (*w_list)->pTail = nullptr;
}
```

```
void initialize(SList** w_list)
{
    *w_list = new SList{nullptr, nullptr};
}
```

Kiểm tra danh sách rỗng:


```
bool isEmpty(const SList* r_list)
{
    ...
}
```

Tạo nút mới

```
SNode* newNode(int value)
{
    SNode* node = new SNode;
    node->key = value;
    node->pNext = nullptr;

    return node;
}
```

```
SNode* newNode(int value)
{
   return new SNode{ value, nullptr };
}
```

- Thêm phần tử:
 - Thêm vào đầu danh sách
 - · Thêm vào cuối danh sách
 - Thêm vào sau 1 nút

```
SNode* pushFront(SList* u_list, int r_val);
SNode* pushBack(SList* u_list, int r_val);
SNode* insertAfter(SNode* u_node, int r_val);
```

- Xóa phần tử:
 - Xóa đầu danh sách
 - Xóa cuối danh sách
 - Xóa sau 1 nút

```
void popFront(SList* u_list);

void popBack(SList* u_list);

void removeAfter(SNode* u_node);
```

Duyệt danh sách

```
void print(SList* r_list)
{
    SNode* node = r_list->pHead;
    while( node ) {
        printf(" - val: %d\n", node->key);
        node = node->pNext;
    }
}
```

```
void print(SList* r_list)
{
    for( SNode* node = r_list->pHead ;
        node ;
        node = node->pNext )
    {
        printf(" - val: %d\n", node->key);
    }
}
```

• Tìm phần tử

```
SNode* search(SList* r_list, int r_val)
{
   ...
}
```

- Thêm nút mới sau 1 nút
- Xóa nút sau 1 nút khác

```
SNode* insertAfter(SNode* u_node, int r_val)
{
    ...
}

void removeAfter(SNode* u_node)
{
    ...
}
```

Xóa danh sách

```
void deinitialize(SList** w_list)
{
    ...
}
```


- Giải trí
 - Khởi tạo danh sách rỗng
 - Lần lượt thêm 4, 6, 8 vào đầu danh sách
 - · Lần lượt thêm 3, 5, 7, 9 vào cuối danh sách
 - Thêm 2 sau 5 và thêm 1 trước 4
 - Xóa phần tử trước 7
 - Xóa phần tử trước nút cuối cùng
 - Sau mỗi thao tác in danh sách ra màn hình

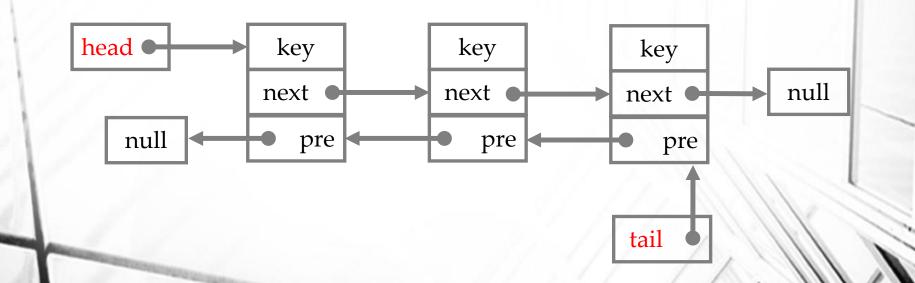
- Các thao tác khác
 - Trộn 2 danh sách
 - Hoán đổi 2 danh sách
 - Nghịch đảo danh sách
 - Sắp xếp danh sách

```
void merge(SList* u_list_a, SList* u_list_b);
void swap(SList* u_list_a, SList* u_list_b);
void reverse(SList* u_list);
void sort(SList* u_list);
```

Danh sách liên kết

Danh sách liên kết đơn Danh sách liên kết đôi Danh sách liên kết vòng

- Là danh sách liên kết trong đó mỗi nút liên kết với nút liền trước và liền sau bằng con trỏ
- Mỗi nút gồm 3 trường:
 - Khóa (key) chứa giá trị của nút
 - · Con trỏ đến nút liền sau
 - Con trỏ đến nút liền trước

• Nút:

```
struct DNode
{
   int key;
   DNode* pNext;
   DNode* pPrevious;
};
```

Danh sách:

```
struct DList
{
    DNode* pHead;
    DNode* pTail;
};
```

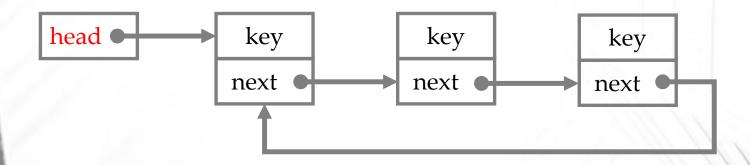
- Các thao tác:
 - Khởi tạo
 - Kiểm tra danh sách rỗng
 - Tạo nút mới
 - Thêm phần tử
 - Xóa phần tử
 - Duyệt danh sách
 - Xóa danh sách
 - Thao tác khác

Danh sách liên kết

Danh sách liên kết đơn Danh sách liên kết đôi Danh sách liên kết vòng

Danh sách liên kết vòng

- Là danh sách liên kết trong đó mỗi nút liên kết với nút liền sau nó, riêng nút cuối liên kết với nút đầu tiên
- Mỗi nút gồm 2 trường:
 - Khóa (key) chứa giá trị của nút
 - Con trỏ đến nút kế tiếp

Danh sách liên kết vòng

• Nút:

```
struct CNode
{
   int key;
   CNode* pNext;
};
```

Danh sách:

```
struct CList
{
    CNode* pHead;
};
```

Danh sách liên kết vòng

- Các thao tác:
 - Khởi tạo
 - Kiểm tra danh sách rỗng
 - Tạo nút mới
 - Thêm phần tử
 - Xóa phần tử
 - Duyệt danh sách
 - Xóa danh sách
 - Thao tác khác

Thư viện chuẩn

std::forward list

- Là một kiểu container của thư viện STL
- Lớp template cài đặt danh sách liên kết đơn
- Hổ trợ insert và remove nhanh chóng bất kì phần tử nào trên danh sách
- Không hổ trợ truy xuất phần tử ngẫu nhiên

std::forward_list

Phương thức	Chức năng
empty	Kiểm tra danh sách rỗng
clear	Xóa nội dung danh sách
insert_after	Chèn phần tử mới sau phần tử
erase_after	Xóa phần tử sau phần tử
push_front	Chèn phần tử mới đầu danh sách
pop_front	Xóa phần tử đầu danh sách
merge	Trộn 2 danh sách
swap	Hoán đổi nội dung 2 danh sách
sort	Sắp xếp nội dung danh sách

std::list

- Là một kiểu container của thư viện STL
- Lớp template cài đặt danh sách liên kết đôi
- Hổ trợ insert và remove nhanh chóng bất kì phần tử nào trên danh sách
- Không hổ trợ truy xuất phần tử ngẫu nhiên

std::list

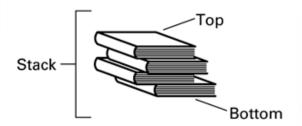
Phương thức	Chức năng
empty	Kiểm tra danh sách rỗng
clear	Xóa nội dung danh sách
insert_after	Chèn phần tử mới sau phần tử
erase_after	Xóa phần tử sau phần tử
push_front	Chèn phần tử mới đầu danh sách
pop_front	Xóa phần tử đầu danh sách
merge	Trộn 2 danh sách
swap	Hoán đổi nội dung 2 danh sách
sort	Sắp xếp nội dung danh sách

Nội dung

- Danh sách liên kết
- Ngăn xếp
- Hàng đợi
- · Cây nhị phân tìm kiếm
- Các cấu trúc dữ liệu khác

Ngăn xếp là gì?

- Là một cấu trúc dữ liệu dạng container hổ trợ 2 thao tác chính:
 - Push: đẩy 1 phần tử mới vào đỉnh ngăn xếp
 - Pop: lấy ra 1 phần tử từ đỉnh ngăn xếp
- Nguyên tắc: LIFO Last In First Out
- · Cài đặt:
 - Sử dụng mảng
 - Sử dụng danh sách liên kết đơn

Thao tác:

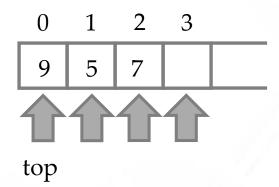
- Khởi tạo ngăn xếp
- Kiểm tra ngăn xếp rỗng/đầy
- Đẩy phần tử mới vào đỉnh ngăn xếp
- Lấy phần tử từ đỉnh ngăn xếp
- Đọc nội dung đỉnh ngăn xếp
- Hủy ngăn xếp

Sử dụng mảng Sử dụng danh sách liên kết Ứng dụng

Sử dụng mảng Sử dụng danh sách liên kết Ứng dụng

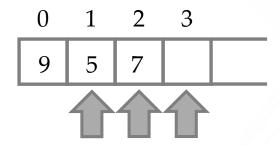
Ý tưởng:

- Sử dụng mảng 1 chiều để lưu trữ các phần tử
- Sử dụng biến chỉ mục tọp để đánh dấu đỉnh ngăn xếp
- Push: thêm phần tử tại top và tăng top
- Pop: xóa phần tử tại top và giảm top

Ý tưởng:

- Sử dụng mảng 1 chiều để lưu trữ các phần tử
- Sử dụng biến chỉ mục tọp để đánh dấu đỉnh ngăn xếp
- Push: thêm phần tử tại top và tăng top
- Pop: xóa phần tử tại top và giảm top

Khai báo ngăn xếp:

```
#define MAX_SIZE 100

struct Stack
{
   int data[MAX_SIZE];
   int top;
};
```

Khởi tạo ngăn xếp

```
void initialize(Stack** stack)
{
    *stack = new Stack;
    (*stack) ->top = 0;
}
```

Hủy ngăn xếp

```
void deinitialize(Stack** stack)
{
    ...
}
```

Kiểm tra ngăn xếp rỗng/đầy

```
bool isEmpty(const Stack* stack)
{
    ...
}
bool isFull(const Stack* stack)
{
    ...
}
```

- Đẩy phần tử mới vào đỉnh ngăn xếp
- Lấy phần tử từ đỉnh ngăn xếp
- Đọc nội dung đỉnh ngăn xếp

```
void push(Stack* stack, int val)
void pop(Stack* stack)
int top(const Stack* stack)
```

Ưu điểm:

- Đơn giản
- · Cài đặt nhanh chóng

Nhược điểm:

Push vào 1 ngăn xếp đã đầy !!!

Sử dụng mảng Sử dụng danh sách liên kết Ứng dụng

Ý tưởng:

- Sử dụng danh sách liên kết đơn để lưu trữ các phần tử
- Sử dụng con trỏ top = head để trỏ đến phần tử trên đỉnh ngăn xếp
- Push: thêm phần tử đầu danh sách
- Pop: xóa phần tử đầu danh sách

Khai báo ngăn xếp:

```
struct SNode
{
    int key;
    SNode* pNext;
};

struct Stack
{
    SNode* top;
};
```

- Khởi tạo ngăn xếp
- Kiểm tra ngăn xếp rỗng
- Đẩy phần tử mới vào đỉnh ngăn xếp
- Xóa phần tử từ đỉnh ngăn xếp
- Đọc nội dung đỉnh ngăn xếp
- Hủy ngăn xếp

```
void initialize(Stack** stack);
bool isEmpty(const Stack* stack);
void push(Stack* stack, int val);
void pop(Stack* stack);
int top(const Stack* stack);
void deinitialize(Stack** stack);
```

Ưu điểm:

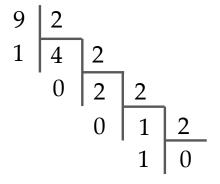
Không bị giới hạn số lượng phần tử

Nhược điểm:

Cài đặt phức tạp

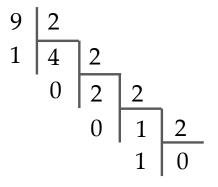
Sử dụng mảng Sử dụng danh sách liên kết Ứng dụng

Chuyển hệ cơ số

1	
0	
0	
1	

Chuyển hệ cơ số

1	
0	
0	
1	

|--|

Tính giá trị biểu thức hậu tố (suffix)

Biểu thức trung tố (infix)

```
4 + 6 * 9
(4 + 6) * 9
```

Biểu thức hậu tố (suffix)

```
4 6 9 * + 4 6 + 9 *
```

Tính giá trị biểu thức hậu tố (suffix)

9 6 4

9 * 6 = 54

Tính giá trị biểu thức hậu tố (suffix)

$$54 + 4 = 58$$

Tính giá trị biểu thức hậu tố (suffix)

Thư viện chuẩn

Thư viện STL

• std::stack

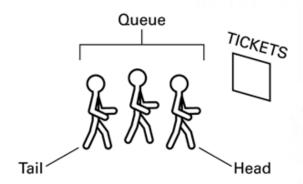
Phương thức	Chức năng
empty	Kiểm tra danh sách rỗng
top	Truy xuất phần tử trên đỉnh ngăn xếp
push	Đẩy phần tử mới vào đỉnh ngăn xếp
pop	Xóa phần tử trên đỉnh ngăn xếp

Nội dung

- Danh sách liên kết
- Ngăn xếp
- Hàng đợi
- Cây nhị phân tìm kiếm
- Các cấu trúc dữ liệu khác

Hàng đợi là gì?

- Là một cấu trúc dữ liệu dạng container hổ trợ 2 thao tác chính:
 - Enqueue: thêm phần tử mới vào cuối hàng đợi
 - Dequeue: lấy 1 phần tử từ đầu hàng đợi
- Nguyên tắc: FIFO First In First Out

Các thao tác:

- Khởi tạo hàng đợi
- Kiểm tra hàng đợi rỗng/đầy
- · Thêm phần tử vào cuối hàng đợi
- · Lấy phần tử từ đầu hàng đợi
- Đọc nội dung phần tử đầu hàng đợi
- · Hủy hàng đợi

- Phân loại:
 - · Hàng đợi truyền thống
 - Hàng đợi 2 đầu
 - Hàng đợi có độ ưu tiên
- Cài đặt:
 - Sử dụng mảng
 - Sử dụng danh sách liên kết đơn

Hàng đợi truyền thống Hàng đợi 2 đầu Hàng đợi có độ ưu tiên

Hàng đợi truyền thống

Hàng đợi 2 đầu Hàng đợi có độ ưu tiên

Hàng đợi truyền thống

Cài đặt:

- Sử dụng mảng
- Sử dụng danh sách liên kết đơn

Thao tác:

- · Khởi tạo hàng đợi
- Kiểm tra hàng đợi rỗng/đầy
- Thêm phần tử mới vào cuối hàng đợi
- Lấy phần tử từ đầu hàng đợi
- Đọc nội dung phần tử đầu hàng đợi
- · Hủy hàng đợi

Hàng đợi truyền thống

```
// use array
#define MAX_SIZE 100

struct Queue
{
   int data[MAX_SIZE];
   int head;
   int tail;
};
```

```
// use singly linked list
struct SNode
{
    int key;
    SNode* pNext;
};

struct Queue
{
    SNode* head;
    SNode* tail;
};
```

```
void initialize(Queue** queue);
bool isEmpty(const Queue* queue);
void push(Queue* queue, int val);
void pop(Queue* queue);
int front(const Queue* queue);
void deinitialize(Queue** queue);
```

Hàng đợi truyền thống Hàng đợi 2 đầu Hàng đợi có độ ưu tiên

Hàng đợi 2 đầu

- Deque
- Là mở rộng của hàng đợi truyền thống, cho phép thêm và xóa phần tử ở cả 2 đầu

Thao tác:

- · Khởi tạo hàng đợi
- Kiểm tra hàng đợi rỗng/đầy
- Thêm phần tử mới vào cuối/đầu hàng đợi
- Lấy phần tử từ đầu/cuối hàng đợi
- Đọc nội dung phần tử đầu/cuối hàng đợi
- Hủy hàng đợi

Hàng đợi 2 đầu

```
void initialize(Deque** deque);
bool isEmpty(const Deque* deque);
void pushFront(Deque* deque, int val);
void pushBack(Deque* deque, int val);
void popFront(Deque* deque);
void popBack(Deque* deque);
int front(const Deque* deque);
int back (const Deque* deque);
void deinitialize(Deque** deque);
```

Hàng đợi truyền thống Hàng đợi 2 đầu Hàng đợi có độ ưu tiên

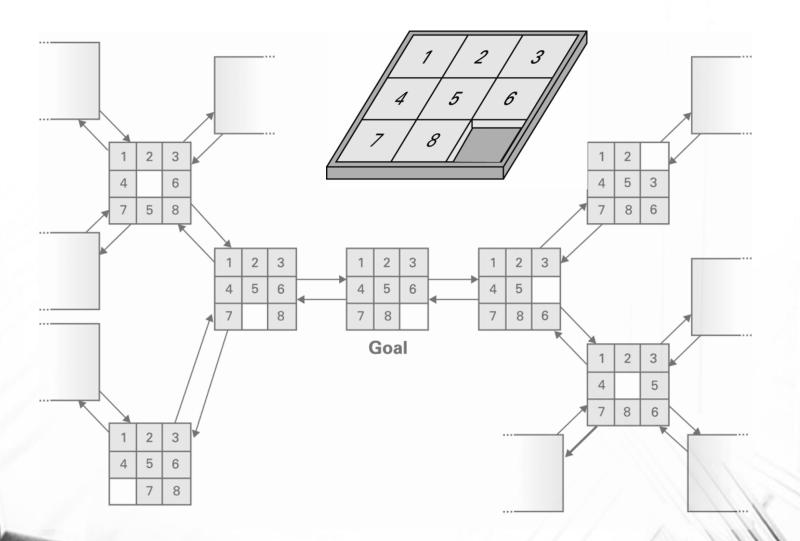
Hàng đợi có độ ưu tiên

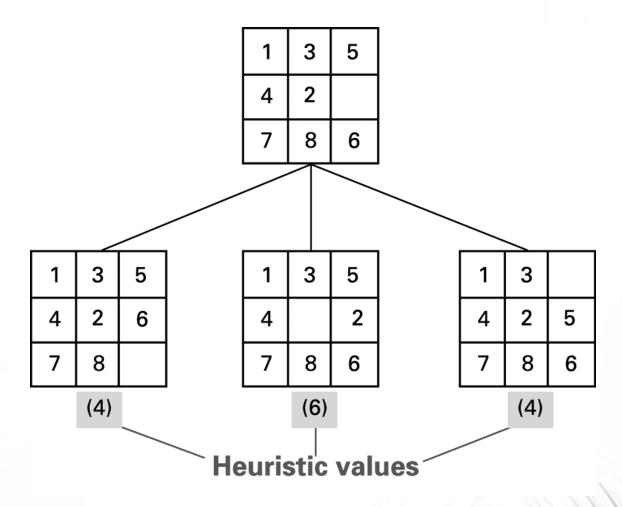
- Priority queue
- · Là mở rộng của hàng đợi truyền thống, trong đó:
 - Mỗi phần tử được đính kèm độ ưu tiên
 - Phần tử có độ ưu tiên cao nhất sẽ được ưu tiến lấy ra khỏi hàng đợi trước
 - Các phần tử có cùng độ ưu tiên được lấy ra theo thứ tự FIFO

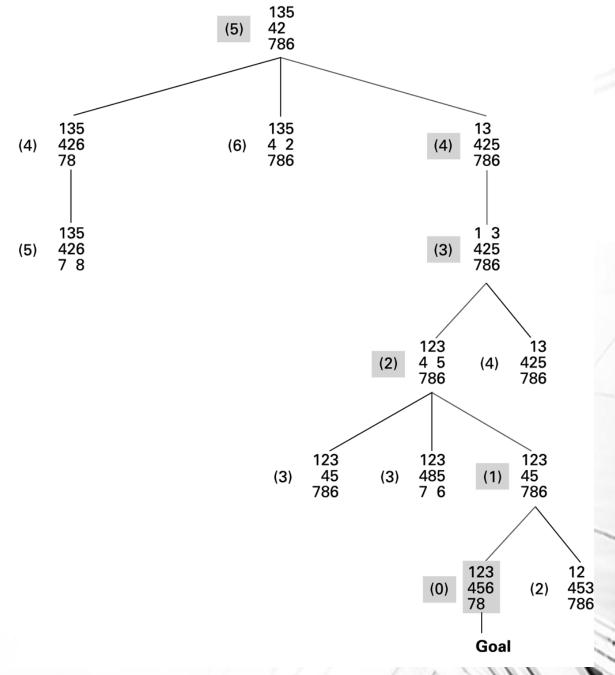
- Thao tác:
 - Khởi tạo hàng đợi
 - Kiểm tra hàng đợi rỗng/đầy
 - Thêm phần tử vào hàng đợi
 - Lấy ra phần tử có độ ưu tiên cao nhất
 - Hủy hàng đợi

- Thuật toán Dijkstra trong tìm kiếm đường đi ngắn nhất
- Thuật toán Prime trong xác định cây khung tối thiểu
- Mã hóa Huffman
- Thuật toán tìm kiếm ưu tiên lựa chọn tốt nhất (Best-First search) trong Trí tuệ nhân tạo

• ...

Thư viện chuẩn

Thư viện STL

• std::queue

• std::deque

• std::priority_queue

Thư viện STL

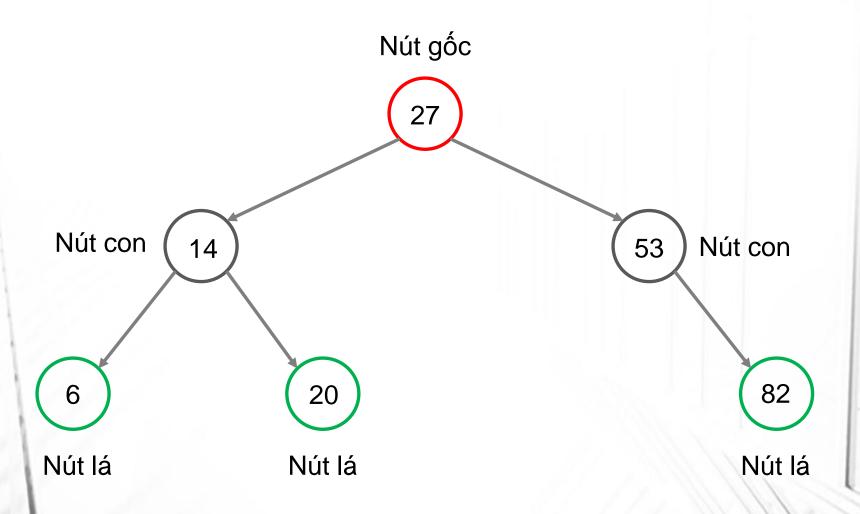
• std::queue

Phương thức	Chức năng
empty	Kiểm tra danh sách rỗng
front	Truy xuất phần tử tại đầu hàng đợi
push	Đẩy phần tử mới vào cuối hàng đợi
pop	Xóa phần tử đầu hàng đợi

Nội dung

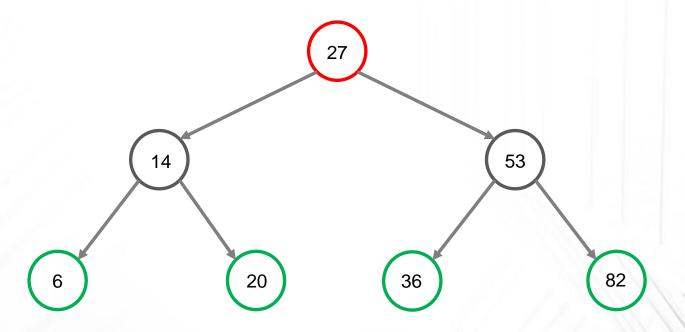
- Danh sách liên kết
- Ngăn xếp
- Hàng đợi
- Cây nhị phân tìm kiếm
- Các cấu trúc dữ liệu khác

- Binary Search Tree
- Là cấu trúc dữ liệu dạng container với các nút được tổ chức theo kiểu phân cấp, hổ trợ tìm kiếm
- Phân loại nút:
 - Nút gốc: không có cha
 - Nút con: có duy nhất 1 cha, có nhiều nhất 2 con
 - Nút lá: không có con

Hổ trợ tìm kiếm

- Tại 1 nút:
 - Khóa(cây con trái) < khóa(nút hiện tại) < khóa(cây con phải)
 - Không tồn tại 2 nút cùng giá trị khóa

Định nghĩa cấu trúc dữ liệu:

```
struct TNode
{
    int key;
    TNode* pLeft;
    TNode* pRight;
};

struct BSTree
{
    TNode* root;
};
```

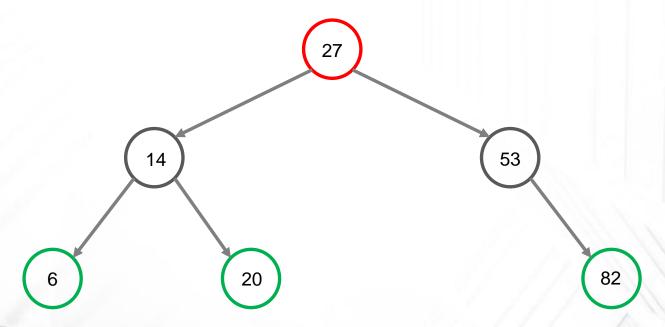
Các thao tác

- Khởi tạo cây rỗng
- Thêm phần tử
- Tìm phần tử
- Xóa phần tử
- Duyệt cây
 - Tiền thứ tự (pre-order)
 - Trung thứ tự (in-order)
 - Hậu thứ tự (post-order)
 - Theo tầng
- Hủy cây

```
void initialize(BSTree** tree);
void insert(BSTree* tree, int value);
TNode* search(const BSTree* tree, int value);
void delete(BSTree* tree, TNode* node);
void inTravel(const BSTree* tree);
void preTravel(const BSTree* tree);
void postTravel(const BSTree* tree);
void deinitialize(BSTree** tree);
```

Thêm phần tử

- · Phần tử mới luôn được thêm ở lá
- Bỏ qua nếu trùng khóa
- Ví dụ:
 - Thêm 30, 90 và 16

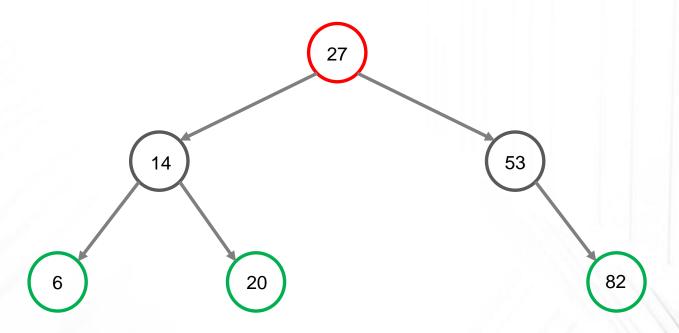

Thêm phần tử

```
void insertNode(TNode*& w root, int r val)
   nếu w root = null thì
      w root = newNode(r val);
     kết thúc
   cuối nếu
   nêu w root->key = r val thì
    kết thúc
   cuối nếu
   nếu w root->key < r val thì
        insertNode(w root->pLeft, r val)
   ngược lại
        insertNode(w root->pRight, r val)
   cuối nếu
void insert(BSTree* u tree, int r val)
   goi insertNode(&u tree->root, r val);
```

Duyệt cây

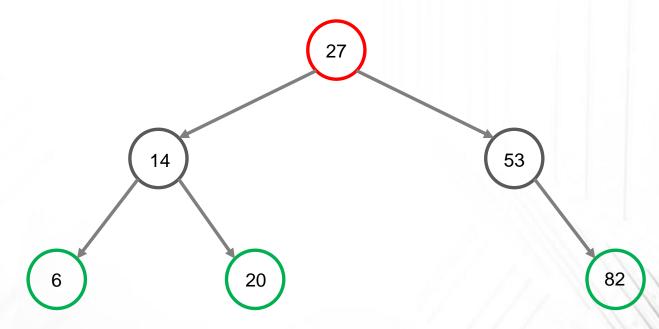
- Tiền thứ tự
 - Left Node Right
 - Duyệt theo thứ tự cây con trái trước, nút gốc và cây con phải

Thứ tự: 6, 14, 20, 27, 53, 82

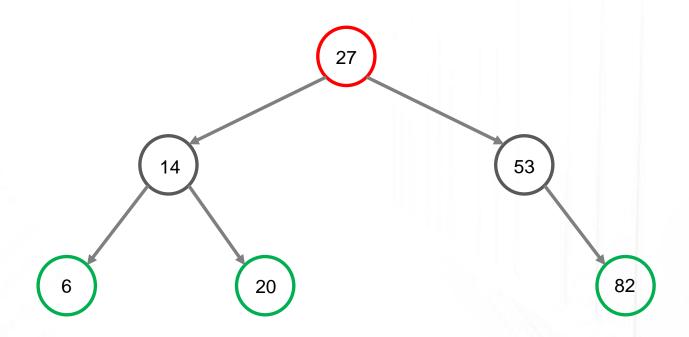
Duyệt cây

- Trung thứ tự
 - Node Left Right
- Hậu thứ tự
 - Left Right Node

Duyệt cây

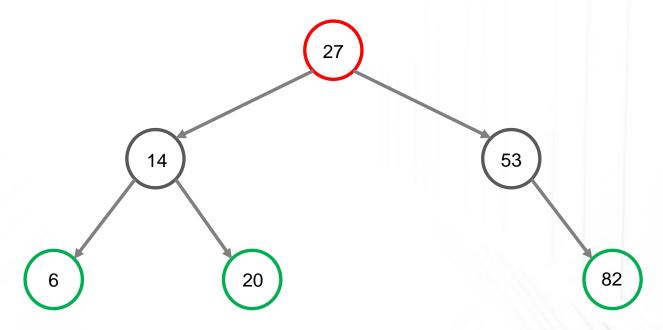
Theo tầng

Thứ tự: 27, 14, 53, 6, 20, 82

Tìm kiếm

- · Theo chiều sâu
- Theo chiều rộng

Tìm: 14, 26, 40

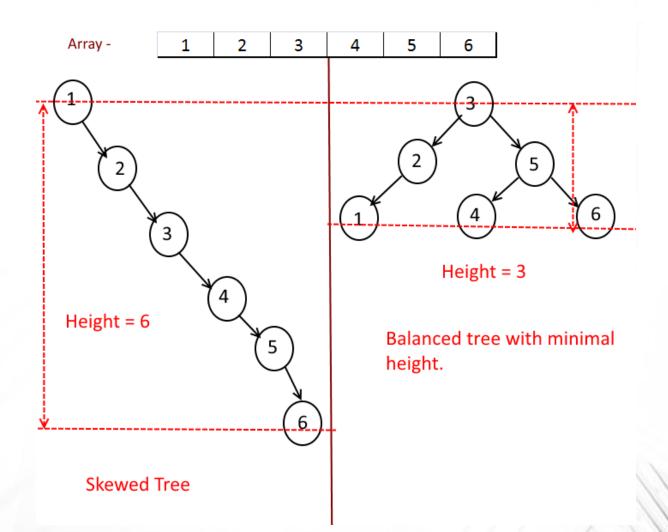
Tìm kiếm theo chiều sâu

```
TNode* depthFirstSearch(const TNode* node, int value)
  nếu node = null thì
     trả về null // không tìm thấy nút thỏa điều kiện
  cuối nếu
  nếu node->key = value thì
    trả về node
  cuối nếu
  nếu node->key < value thì
     trå về depthFirstSearch (node->pLeft, value)
  cuối nếu
  trå về depthFirstSearch (node->pRight, value)
TNode* search(const BSTree* r tree, int value)
   trå về depthFirstSearch(r tree->root, value);
```

Tìm kiếm theo chiều rộng

```
TNode* breadthFirstSearch(const TNode* node, int value)
{
    ...
}
TNode* search(const BSTree* r_tree, int value)
{
    trả về breadthFirstSearch(r_tree->root, value);
}
```

Cây suy biến

Cây cân bằng

- Cây AVL
- Cây đỏ đen (cây 2-3-4)
- Cây 2-3
- Skip list
- B-tree

- · Cài đặt hàng đợi có độ ưu tiên
- Tìm kiếm
- Sắp xếp động
- Đánh chỉ mục trong cơ sở dữ liệu
- Tính biểu thức số học
- Quản lý bộ nhớ ảo

• ...

Nội dung

- Danh sách liên kết
- Ngăn xếp
- Hàng đợi
- Cây nhị phân tìm kiếm
- Các cấu trúc dữ liệu khác

Thư viện STL

• std::set:tập hợp

• std::map: thường được cài bằng cây đỏ đen

• std::unordered_map:bang bam

Đánh giá đạt mục tiêu

Sau buổi học, liệu sinh viên có thể:

- Cài đặt và sử dụng danh sách liên kết ?
- Cài đặt và sử dụng ngăn xếp ?
- Cài đặt và sử dụng hàng đợi ?
- Liệt kê các thao tác cơ bản trên cây nhị phân tìm kiếm?